

10 mitów o uczeniu się

przyczyniających się do powstawania stresu i wypalenia nauczycieli

Barbara Prashnig

Tłumaczenie: Joanna Olesińska-Prus

Tradycyjne metody nauczania poparte praktyką edukacyjną sprawiły, że system szkolnictwa, który znamy, odnosił sukcesy przez prawie cały XX wiek. Jednak dziś ten sam system musi służyć o wiele bardziej zróżnicowanym grupom uczniów, w świecie, który zmienia się z roku na rok.

Badania pokazują, że problemy z dyscypliną w klasie, powszechna wśród uczniów negatywna postawa wobec szkoły, oraz to, co nazywamy niezdolnością do nauki, mogą zostać wyeliminowane, o ile metody nauczania zostaną zaakceptowane przez młode pokolenie. Szczególnie użyteczne okażą się te spośród metod, które ukierunkowane są na uczniów nie potrafiących przyswajać informacji w tradycyjnie podawany sposób.

Obecnie wzorem na całym świecie jest 10 całkowicie nieaktualnych zasad. Natomiast, jak wykazały doświadczenia takich uczonych jak dr Rita Dunn i dr Kenneth Dunn oraz innych praktyków nauczania, nauczyciele, którzy wprowadzają indywidualny styl nauczania, zauważają pozytywne efekty już po zaledwie sześciu tygodniach: uczniowie uzyskują lepsze oceny, a problemy z dyscypliną zmniejszają się. Nawet zagrożeni uczniowie zaczynają się uczyć i czują się znacznie lepiej, a nauczyciele przestają rozpaczać, że mają ich w klasie.

Mit 1: Uczniowie najlepiej uczą się, kiedy siedzą prosto przy stolikach czy biurkach.

Badania pokazują, że wielu ludzi lepiej działa, uczy się, pracuje w niekonwencjonalnie urządzonej przestrzeni. Niestety, szkolne klasy prawie zawsze są wyposażone w drewniane lub plastikowe krzesła i stoły. Kiedy siedzimy na krześle wykonanym z tych materiałów, około 75% masy ciała opiera się na zaledwie 10 centymetrowej powierzchni kostnej. Rezultatem jest napięcie tkanki powodujące zmęczenie i potrzebę częstej zmiany pozycji ciała.

Wymaganie od młodzieży, żeby siedziała prosto na krzesłach, niekoniecznie spowoduje jej większą chęć do nauki. Badania przeprowadzone na uczniach szkoły średniej w USA pokazały znaczącą poprawę wyników z matematyki i języka angielskiego, kiedy podczas nauki siedzieli na poduchach, fotelach, leżankach i dywanikach (jeśli oczywiście było to zgodne z ich preferencjami co do niekonwencjonalnie urządzonego miejsca nauki).

Mit 2: Uczniowie najlepiej uczą się w dobrze oświetlonych pomieszczeniach, a kiedy czytają czy pracują przy stonowanym świetle, psują sobie oczy.

Badania pokazują, że wielu uczniów pracuje znacznie lepiej przy słabym świetle, a jasne oświetlenie sprawia, że są niespokojni, nadpobudliwi i rozdrażnieni. Stonowane oświetlenie powoduje, że wyciszają się; pomaga im ono zrelaksować się i jasno myśleć. Młodsze dzieci potrzebują znacznie mniej światła, niż by się wydawało. Wystarcza taka jego ilość, przy której mogą swobodnie czytać. Zapotrzebowanie na światło zwiększa się - jak się wydaje - co pięć lat. Nauczyciele, którzy pozwolili uczniom ze skłonnością do uczenia się przy słabym świetle zasiadać i pracować w ciemniejszych kątach sali, byli zaskoczeni poprawą ich zachowania, większym skupieniem i lepszymi wynikami w nauce: efekty pojawiły się w ciągu sześciu tygodni.

Mit 3: Uczniowie uczą się więcej i lepiej w całkowitej ciszy.

Badania pokazują, że wielu dorosłych myśli i najlepiej zapamiętuje przy muzyce, a 20% populacji osiąga lepsze wyniki w czytaniu w głośnym otoczeniu.

Ponieważ są też uczniowie, którzy potrzebują do nauki całkowitej ciszy, każda klasa powinna mieć obszary dla tych, którzy nie potrafią się skoncentrować przy dźwięku, oraz obszary, w których uczniowie mogą się uczyć z muzyką w tle.

Mit 4: Uczniowie trudnych rzeczy najlepiej uczą się rano, kiedy ich umysł jest wypoczęty.

Uczniowie, którym najlepiej uczy się rano, to ci, których nazywamy „rannymi ptaszkami”. A co począć z „sowami” i tymi, którzy wolą popołudnia? Kiedy uczeń rozwiązuje zadanie, prawdopodobnie ważniejsza niż temat czy ilość czasu poświęcona na jego rozwiązanie jest preferowana przez niego pora dnia. Badania wykazały, że kiedy uczniom pozwolono uczyć się w wybranych przez nich godzinach, ich zachowanie, motywacja i wyniki z matematyki uległy poprawie. Kiedy zaś pozwolono im na przystąpienie do testu w momencie, kiedy poziom ich energii był najwyższy, wyniki okazały się znacznie lepsze.

Mit 5: Uczniowie, którzy się kręcą, nie wykazują gotowości do nauki.

Wielu uczniów, żeby skupić się do nauki, potrzebuje ruchu. Amerykańskie badania ujawniły, że połowa uczniów II klasy gimnazjum w jednej ze szkół potrzebowała dużo ruchu, kiedy się uczyła. Kiedy pozwolono im się przemieszczać z miejsca na miejsce, osiągnęli statystycznie lepsze wyniki, niż kiedy kazano im pozostać w jednym miejscu. Jest wielu uczniów, którzy mogąc się ruszać, będą bardziej skoncentrowani i uzyskają lepsze wyniki z testów, niż gdyby po prostu siedzieli i słuchali.

Mit 6: Najlepszą metodą nauczania jest uczenie całej grupy naraz.

Najlepszą metodą nauczania jest pozwolenie na różnego rodzaju wariacje uwzględniające preferencje dotyczące kontekstu społecznego uczniów. Niektórzy uczniowie najlepiej pracują w zespołach czy grupach, ale wielu woli naukę w parach, a jeszcze inni nie potrafią pracować w obecności innej osoby. Utalentowani uczniowie zwykle wolą pracować sami. Niektórzy uczniowie przedkładają raczej naukę z dorosłymi nad pracę z rówieśnikami. Pewien procent tych, którzy nie potrafią się skoncentrować w obecności innej osoby i jeszcze nie mają zdolności do samodzielnej pracy, może się nieźle uczyć, wykorzystując programy multimedialne.

Mit 7: Efektywne nauczanie wymaga jasno postawionych celów poprzedzonych

szczegółowym, logicznym, sekwencyjnym, krok po kroku budowanym wyjaśnieniem, dopóty, dopóki wszyscy uczniowie zrozumieją, co będzie przedmiotem lekcji.

Podczas gdy osoby, u których dominuje lewa (analityczna/logiczna) półkula mózgowa, zwracają uwagę na fakty i szczegóły, z których w efekcie końcowym budują całość zagadnienia, to osoby, u których dominuje prawa (całościowa/holistyczna) półkula mózgowa, obejmują umysłem od razu całość zagadnienia, a potem radzą sobie z powiązaniem faktów i szczegółów. Uczniowie zarówno jednego i drugiego typu uczą się równie dobrze, ale osiągają lepsze wyniki, kiedy są nauczani we właściwy dla siebie sposób. Większość nauczycieli używa tylko analitycznego stylu albo tylko całościowego. Nauczyciele powinni wykorzystywać elementy obu stylów w procesie nauczania.

Mit 8: Jedzenie powinno być zakazane w klasie.

Wielu uczniów potrafi się lepiej skoncentrować, kiedy mogą coś jeść, pogryzać, pić czy żuć podczas nauki. Badania wykazały, że uczniowie, którzy wykazywali potrzebę jedzenia i picia

podczas nauki i którym pozwolono jeść na teście, osiągnęli znacznie lepsze wyniki od tych, którym odmówiono tego przywileju.

Mit 9: Zazwyczaj im starsi są uczniowie, tym łatwiej im dostosować się do stylu nauczania nauczyciela.

O ile starsi uczniowie wymagają mniej ukierunkowania i nie potrzebują nauczyciela w roli przewodnika (teacher authority), to jednak wciąż uczą się w różny sposób i mają różne potrzeby. Zwykle kiedy dorastają, wykazują większą potrzebę niezależności, więc właściwe jest danie im możliwości samodzielnego kończenia swoich zadań i stawiania sobie indywidualnych celów. To da im sposobność wykazania się dojrzałością i odpowiedzialnością.

Mit 10: Wagarowanie jest związane ze złym nastawieniem do nauki, problemami w domu, brakiem motywacji i innymi czynnikami, które nie mają nic wspólnego z ulubioną przez uczniów porą nauki.

Badania nad wagarowiczami ze szkół średnich wykazały, że kiedy ich plan zajęć pokrywał się z ulubioną przez nich porą nauki, ich motywacja i obecność wyraźnie wzrastały. Frekwencja również ulegała poprawie, kiedy zmieniano im nauczyciela na innego niż ten, przy którym wagarowali.

Barbara Prashnig

Założycielka Systemu Kreatywnego Nauczania (CLS) w Auckland w Nowej Zelandii, oraz autorka wielu książek w tym m.in. „The Power of Diversity” (przełożona na język Szwedzki, Fiński, Norweski i Indonezyjski). Jej dwie najnowsze książki to „Learning Styles In Action” a także wersja kieszonkowa dla nauczycieli „Learning Style and Personalized Teaching”.

W USA pracowała nad Suggestopedią razem z dr Georgim Lazanovem z Bułgarii oraz nad analizą pomiarów stylów uczenia na Uniwersytecie St. John’s w Nowym Jorku.

Opracowała innowacyjny program diagnozujący analizę stylu uczenia, który jest obecnie dostępny w 10 różnych językach. Z powodzeniem udało jej się przedstawić także pionierski projekt analizy stylu nauczania w szkołach, instytucjach edukacyjnych oraz biznesowych. Prowadziła szkolenia w Wielkiej Brytanii, Chinach, Singapurze, Kanadzie Nowej Zelandii i Australii. Jest międzynarodowym coachem i konsultantką organizacji rządowych. Współpracowała z placówkami edukacyjnymi oraz firmami takimi jak BMW, Air NZ, IBM Finland, Lego Denmark, Time Magazine Australia, Siły Morskie Nowej Zelandii, Duńskie i Norweskie Siły Zbrojne, a także z Armią Amerykańską.

Od 2008 roku, Barbara Prashnig jest wykładawcą w Departamencie Edukacji na Uniwersytecie w Insbrucku w Austrii, ucząc przyszłych nauczycieli wykorzystania Analizy Stylu Uczenia (LSA) w codziennej praktyce pedagogicznej